

תוויה בשולחן שבת

מס' 81

פרשיות אחרי מות - קדושים

צבר הסוכך

שלוס כב

במרכז הקריאה השבוע ניצבות שתי פרשיות המהוות את "לב" חומש ויקרא. בעוד שפרשת **אחרי מות** עוסקת ברובה בעבודת יום הכיפורים בעבודת יום הכיפורים, שנועדה לכפר על המקדש ועל העם. המשך הפרשה עוסק באיסור שחוטי חוץ ואיסור אכילת דם, ומסתיים בפירוט איסורי העריות, המהווים את התשתית המוסרית-משפחתית של עם השם.

בפרשת קדושים אנו פוגשים את ה"קריאה": "קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלוקיכם". לפי רש"י, פרשה זו נאמרה ב"הקהל" מפני שרוב גופי תורה תלויים בה. כאן הקדושה מתורגמת למעשים יומיומיים: מורא אב ואם, השארת פאה לעני, יושר במידות ומשקולות, וכמובן הציווי המכונן "ואהבת לרעך כמוך".

השאלה המרכזית: **מן הלב אל הפה, כיצד מנצחים את השנאה הכבושה?** התורה מצווה בפרשתנו: "לא תשנא את אחיך בלבבך, הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא". המפרשים עומדים על הקשר שבין השנאה הפנימית לבין חובת התוכחה. בגיליון זה ננסה להבין את המנגנון הרוחני שמאפשר לאדם לשחרר את השנאה שבלב ולהפוך אותה לדיבור של תיקון. נצלול לעומקם של המפרשים, מרש"י והרמב"ן ועד כלי יקר ואור החיים ור' יעקב קמינצקי, להבין את המעבר מחיי השעה לחיי עולם.

בהכנת שבת שלום ואהובך
הרב חשי ולוסקי

לא תשנא את אחיך בלבבך, הוכח תוכיח את עמיתך... מן הלב אל הפה - כיצד מנצחים את השנאה הכבושה?

רקע קצר

פרשת קדושים כוללת הדרכות רבות להתנהגות האדם, במערכת היחסים ש'בין אדם לחברו'. הפסוק שלפנינו עוסק במתח שבין הרגש הפנימי (השנאה שבלב) לבין הפעולה החיצונית (התוכחה). התורה מלמדת אותנו ששתיקה אינה תמיד זהב. לפעמים היא כסות לשנאה הרסנית, ודוקא הדיבור הוא הגשר אל השלום.

השאלה המרכזית

התורה כותבת בפרשתנו: "לא תשנא את אחיך בלבבך, הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא" (י"ט, י"ז), ואוסרת עלינו לשנוא את האח "בלב". הפתרון ה"טבעי" לכאורה הוא הדיבור: "הוכח תוכיח". אך כאן עולה **השאלה העוצמתית**: א. האם התוכחה היא כלי לתיקון הזולת, או שמא היא משמשת ככלי ל'ניקוי עצמי' עבורנו? ב. כיצד ניתן להוכיח באופן ראוי, מבלי להפוך את המצווה לחטא של 'הלבנת פנים'?

לקבלת רעיון יומי לפרשת השבוע שלחו את המילה
'רעיון' למייל Office@shaalti.co.il

מעוניינים ברעיונות נפלאים לפרשיות אחרי מות-קדושים,
שיעשירו את שולחן השבת? לחצו כאן

- **הזהירות מהלבנת פנים. רש"י:** מפרש את המילים "ולא תשא עליו חטא" כאזהרה חמורה: "לא תלבין את פניו ברבים". מכאן למדו חכמים שגם כשיש חובה להוכיח, היא חייבת להיעשות בצנעה, ברגישות ובכבוד. מי שמוכיח את חברו בצורה מעליבה, החטיא את המטרה והפך את המצווה לעבירה חמורה של פגיעה בנפש.
- **התוכחה כדרך לשלום. הרמב"ן:** מסביר שהתורה מדברת על דרך העולם, כשאדם נפגע מחברו, הוא נוטה ליצור "שנאה כבושה". אמנם כלפי חוץ הוא מחייך, אולם בפנים הוא נוטר. התורה מצווה: אל תהיה צבוע! "הוכח תוכיח", פתח את הדברים, שאל אותו: מדוע עשית לי כך? הרמב"ן מחדש ששיח כזה שיתקיים, עשוי לפתוח את הפתח שהחבר הפוגע יתנצל, או יסביר את מעשהו, ובעקבות זאת השנאה תיעלם. התוכחה היא הדרך היחידה למנוע את השנאה.
- **ערבות ואחריות הדדית. הכלי יקר:** השורש של מצוות התוכחה טמון בערבות שלנו, "כל ישראל ערבים זה בזה", כולנו בספינה אחת, ואם אדם רואה את חברו טועה ואינו מעיר לו, הוא שותף לנזק שייגרם לכלל הציבור. הוא מביא את המשל הידוע על אדם הקודח חור בחדרו בספינה. כששואלים אותו חבריו: מה אתה עושה? הוא משיב: מה אכפת לכם, בחדר שלי אני קודח... על כך ענו לו: הרי המים יעלו ויטביעו את כולנו...
- **בין 'אח' ל'עמית'. אור החיים:** מדייק בשינוי הלשון, בתחילה נאמר "לא תשנא את אחיך" ובסוף "הוכח תוכיח את עמיתך". הוא מסביר שיש שני סוגי אנשים: ה'אח' הוא תלמיד חכם או אדם קרוב, שעליו אסור להרהר באופן שלילי, משום שחזקה עליו שעשה תשובה. ה'עמית' הוא אדם שאינו מוכר, שאותו מצווה להוכיח "בנעימות לשון ובחיבה", כדי להצילו מחטאו. על התוכחה לנבוע מתוך 'אהבת אחים', ולא מתוך תחושת עליונות.
- **התוכחה כ"השבת אבידה". רבי יעקב קמיניצקי:** מציע הסתכלות ייחודית ומקורית. הוא משווה את התוכחה למצוות השבת אבידה. כשם שאדם שמצא ארנק של חברו רץ להחזירו מתוך רצון להיטיב עמו, כך התוכחה צריכה להיות מוצגת: "חברי היקר, מצאתי משהו שאיבדת, את הדרך הנכונה, ואני רוצה לעזור לך למצוא אותה". אם המוכיח גורם לחבר להרגיש שהוא שונא אותו או מבזה אותו, הוא לא קיים מצווה, אלא עבר עבירה. המבחן הוא בלב: האם אני מוכיח כדי "להכניס לו" או כדי "להחזיר לו" את האבידה?

נְקִדָּה לְמַחְשָׁבָה לְשִׁלְחַן הַשֶּׁבֶת - השתיקה הרועמת

- נניח שאחד האחים בבית לקח חפץ יקר של אחיו ללא רשות, ובטעות שבר אותו. האח שחפצו נשבר כועס מאוד, אבל הוא מחליט "להיות הבוגר" ולא להגיד כלום. הוא ממשיך לשחק עם אחיו, אבל בליבו חושב: "איזה אח לא אחראי, אני לא סומך עליו יותר בחיים".
- האם השתיקה הזו היא באמת "בוגרת" או שעוברים על "לא תשנא את אחיך בלבבך"?
  - מה יקרה לקשר בין האחים בעוד כמה ימים אם האח לא יגיד כלום?
  - איך אנחנו יכולים לוודא שהתוכחה שלנו בבית לא הופכת ל"הלבנת פנים"?
- תרגיל מעשי:** "סוד הלשון הרכה" נסו לחשוב על ביקורת אחת שיש לכם על מישהו בשולחן. נסו לנסח אותה מחדש כ"בקשה לעזרה" או כ"דאגה לטובתו".